

Kinderen met constitutioneel eczeem: Vooral nooit krabben waar het jeukt!

Kinderen met constitutioneel eczeem hebben vooral last van jeuk. Niet alleen zichzelf, maar ook hun ouders zinnen op maatregelen om krabben te voorkomen. De herziene NHG-Standaard Constitutioneel eczeem gaat in op de gewijzigde inzichten bij de aanpak. *In de praktijk* zet aan de hand van een casus de zaken op een rijtje.

Eczeem na de verhuizing

Sophie en Jasper Ellenbroek zijn een tweeling van anderhalf jaar oud. Het gezin is pas vanuit de stad in een nieuwbouwwoning getrokken, die deels is gesaneerd. Mevrouw Ellenbroek was destijds wel met borstvoeding begonnen, maar had dit maar twee maanden volgehouden. Ze had als kind licht eczeem; haar man had in de puberteit astma, maar nu geen klachten meer. Er zijn geen huisdieren en de kinderen groeien goed. Ze hadden voor de verhuizing wel een wat droge huid, maar insmeren met babyolie was toen voldoende. Nu heeft Sophie echter eczeem op haar hoofd, wangen en armpjes met roodheid, oedeem en krabeffecten. Bij Jasper lijkt het eczeem ernstiger, zijn huid is roder en hij heeft meer oedeem met papels en mogelijk wat gele korstvorming. De kinderen krabben steeds, hetgeen hun moeder probeert tegen te gaan, maar dat is een voortdurend gevecht. Mevrouw Ellenbroek vraagt huisarts Draaiers of een dieet of grondig saneren van de woning zinvol zou kunnen zijn, en wat zij aan het eczeem kan doen.

Wat wel en wat niet

Huisarts Draaiers legt uit dat voedselallergie bij ongeveer 30 procent van de kinderen met constitutioneel eczeem voorkomt. Het gaat dan meestal om allergie voor eiwit in melk, kippenei, vis, pinda, soja of tarwe. Maar eliminatie van deze voedingsmiddelen levert slechts zelden vermindering van het eczeem op als er geen andere aanwijzingen zijn voor aan voedsel gerelateerde klachten, zoals acute allergische reacties, maag- en darmklachten of klachten van de luchtwegen. Veel ouders experimenteren met diëten die waarschijnlijk ten onrechte op hun 'positieve effect' worden beoordeeld, terwijl ze risico geven van deficiënties en stigmatisering tegenover leeftijdgenootjes. Ook van sanering van de woning is weinig effect op het eczeem te verwachten. Mede omdat de moeder eczeem en de vader astma hadden in hun jeugd, is de kans dat de kinderen op latere leeftijd astma krijgen 40 tot 50 procent; daarom is een stofarme omgeving wellicht zinvol. Wol en warmte en veel baden kunnen het eczeem verergeren. Het advies is dus om niet te lang en te vaak te baden, eventueel wat olie aan het badwater toe te voegen en katoenen kleding te dragen, 's nachts eventueel uitgebreid met wantjes tegen het krabben.

Met of zonder hormoon

De belangrijkste behandeling van constitutioneel eczeem is het vet houden van de droge huid om irritatie en krabben te voorkomen.

Dat kan met indifferente middelen als cetomacrogol- en lanettepreparaten. Hoe droger de huid, hoe vetter de zalf. Omdat bij eczeem de huid vrijwel altijd droog is, dus beginnen met een vetcrème (vaselinecetomacrogolcrème).

Voor Sophie met haar matige eczeem overweegt Draaiers om ook corticosteroiden te geven, klasse 1. Mevrouw Ellenbroek schrikt hiervan: ze heeft al over diverse bijwerkingen van 'hormonenzalf' gehoord. Draaiers legt uit dat bij deze lage sterkte bijwerkingen van corticosteroiden zeldzaam zijn, als ze de middelen maar spaarzaam aanbrengt in het gezicht en de huidplooiën, en ze liever niet als onderhoudsbehandeling gebruikt. Vermoedelijk zal de huid na enkele weken weer rustig zijn en dan volstaan de indifferente crèmes.

Bij Jasper ligt het probleem wat lastiger. Draaiers twijfelt of bij hem misschien sprake is van impetiginisatie van het eczeem en of een antimicrobiële crème niet de voorkeur heeft. De standaard geeft aan dat de infectie het eczeem kan verergeren en vice versa. Het heeft de voorkeur eerst het eczeem te behandelen, bij onvoldoende effect fusidinecrème toe te voegen en als laatste stap bij onvoldoende effect eventueel antibiotica per os te geven.

De vraag is nu welke sterkte corticosteroidencrème hier is aangegeven. Enerzijds zou een sterke klasse misschien de impetiginisatie verergeren, maar een lagere klasse, die langdurig gebruikt zou moeten worden, heeft ook nadelen. De standaard beveelt een corticosteroidencrème klasse 3 aan en de behandeling wekelijks te evalueren. De corticosteroidencrème kan geleidelijk worden afgebouwd of vervangen door een preparaat uit een lichtere klasse. Draaiers wijst erop dat deze klasse-3-crème af en toe kan worden gebruikt als onderhoudsbehandeling op twee tot vier opeenvolgende dagen per week, maar alleen als het eczeem erg hevig is.

Constitutioneel eczeem op een donkere huid

Bij een donkere huid valt erytheem minder op: het manifesteert zich slechts als een wat donkere verkleuring. De huid voelt vaak wel ruw aan. Dit probleem bij de beoordeling leidt in het algemeen tot onderschatting van de ernst van het eczeem op een donkere huid. Oedeem en pustels zien er vergelijkbaar uit en wijzen op een ernstige vorm van eczeem.

Louwrens Boomsma en Froukje Boukes, beiden huisarts en wetenschappelijk medewerker NHG